Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2023[1]

Versie: basisverzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Bekostiging door en verantwoording aan andere gemeenten

Met de verklaring verantwoordt u zich als college niet alleen naar de gemeenteraad, maar ook naar andere gemeenten. Deze gemeenten dragen financieel bij aan de vangnetuitkering waarop uw gemeente een beroep doet. Het gaat dus om solidariteit tussen gemeenten. De vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget (voor alle gemeenten) van twee jaar na het tekortjaar. Daarom moet het college inzicht geven in de maatregelen die het heeft getroffen om het tekort te reduceren.

Wat wordt verwacht van het college en de gemeenteraad?

Bij het indienen van het verzoek moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Ook moet deze verklaring worden toegelicht, zoals gevraagd in het aanvraagformulier (op het formulier de onderdelen A, B en C).

Wat is de autonome rol van de gemeenteraad t.a.v. de vangnetuitkering?

Het college vraagt de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad moet in staat worden gesteld om de verklaring van het college adequaat te kunnen beoordelen. Het gaat hierbij dus om een gelijkwaardige informatiepositie van de gemeenteraad ten opzichte van het college. Daarom moet het college een samenvatting van de verklaring maken. De toetsingscommissie heeft een checklist voor raadsleden gemaakt, waarmee raadsleden de verklaring inhoudelijk kunnen controleren Deze checklist wordt tezamen met andere informatie door VNG aangeboden op de website van VNG, zie link website VNG pagina raadsleden.

[1] Versie aanvraagformulier d.d. 17 november 2022

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.
Het college wordt verzocht te beschrijven op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan. Dit onderdeel is opgenomen na de samenvatting.

Wat mag de gemeenteraad van het college verwachten?

- Het college en de gemeenteraad moeten een gelijkwaardige informatiepositie hebben, daarom maakt het college een samenvatting van de toelichting.
- Het college beschrijft op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan.
- Onderdeel A: Het college geeft de gemeenteraad via een analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd). Deze analyse kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.
- Onderdeel B: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een kwantitatieve en kwalitatieve toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Onderdeel C: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de planning en control-cyclus ten aanzien van het vangnet.

Bovenstaande informatie staat ook op de website van de VNG[2].

Op welke wijze wordt de gemeenteraad gefaciliteerd?

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De checklist staat samen met andere informatie op de website van de VNG.

[2] Vangnetuitkering Participatiewet: informatie voor raadsleden | VNG

De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om in de aanvraag vangnetuitkering zijn opvattingen te geven over de verklaring van het college (in de verklaring staan de oorzaken van het tekort, de maatregelen om het tekort te reduceren, etc.).

In het formulier zal op hoofdlijnen het proces worden beschreven hoe de gemeenteraad betrokken is. Dit is vanaf het moment van signalering van het tekort en het daaropvolgend proces van treffen van maatregelen waar de raad bij betrokken is voordat de raad instemt met de verklaring van het college. De voorzitter van de gemeenteraad en de griffier tekenen voor de juistheid hiervan en worden in de gelegenheid gesteld om dit overzicht aan te vullen.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2024 hebben ontvangen. De aanvraag dient met behulp van dit, door de minister vastgestelde aanvraagformulier, voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt naar ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Gemeenten die interesse hebben in de maatregelen van andere gemeenten, kunnen terecht op de website van het vangnet. Hier zijn alle aanvragen gepubliceerd en gerubriceerd naar type maatregel, omvang van de gemeente en omvang van het tekort.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college. Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2023

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Dat geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij instemt voordat hij ondertekent. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal twee A4.

Het ligt voor de hand dat een gemeenteraadslid de antwoorden op de checklist (zie achteraan dit formulier) terug kan vinden in de samenvatting.

A. <u>Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort</u>

De gemeente Staphorst heeft over 2023 een tekort op het BUIG-budget van 15,8% en over de afgelopen drie jaren een tekort dat salderend meer is dan 7,5% van het budget over 2023. Ter compensatie van het tekort van € 331.113 wordt er een aanvraag Vanguitkering 2023 gedaan van € 121.676. De vaststelling van het BUIG-budget geschiedt hoofdzakelijk op basis van het historisch model (jaar t-2). De gemeenteraad is middel de Zomernota 2023 en de voortgangsrapportage 2023 op de hoogte gesteld van het tekort.
Bij de analyse van het tekort is gekeken naar:

- de ontwikkeling van het bijstandsvolume
- omliggende gemeenten
- de kenmerken van de bijstandspopulatie en
- de economische structuur

<u>Aan de hand van de analyse wordt gesteld dat het tekort te wijten is aan:</u>

1. De hoogte van de bijstandsuitkeringen zijn gekoppeld aan het minimumloon. Een stijging van het minimumloon heeft dus direct gevolgen voor de uitgaven voor bijstandsuitkeringen. Het minimumloon is per 1 januari 2023 gestegen met 10,15% en per 1 juli 2023 met 3,13%.
   Het BUIG-budget voor de gemeente Staphorst is gestegen met 6,7%. Dit blijft dus achter omdat het budget hoofdzakelijk op basis van historische maatstaven wordt verdeeld;
2. Vanaf 1 januari 2023 is de leeftijdsgrens voor de kostendelersnorm verhoogd van 21 naar 27 jaar. Dat betekent een hogere bijstandsuitkering voor deze doelgroep;
3. Voor wat betreft de taakstelling opvang statushouders heeft de gemeente Staphorst een behoorlijke inhaalactie uitgevoerd. Door het beschikbaar stellen van een locatie is de achterstand inmiddels ingelopen. Gevolg is wel dat deze inhaalactie een toename heeft laten zien van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze stijging zet zich ook in 2024 voort.

B. Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.

Het college heeft maatregelen genomen om de problemen in onderdeel A aan te pakken. De maatregelen hebben betrekking op de onderwerpen:

- Schuldenproblematiek
- Screening rechtmatigheid en voorliggende voorzieningen
- Re-integratie van werkzoekenden
- Opstarten verschillende soorten re-integratietrajecten
- Inburgering statushouders

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

De genomen maatregelen in onderdeel B moeten leiden tot een tekortreductie. Kwantitatief is dat terug te zien in:

- De uitstroom van statushouders naar regulier werk
- Terugdringen van het aantal jongeren wat regulier onderwijs kan volgen

Kwalitatief is dat terug te zien door de inspanningen van de accountmanager bedrijven.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

In dit onderdeel wordt het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daaropvolgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad. Ten einde dit zo eenvoudig mogelijk te beschrijven wordt gevraagd aan te kruisen op welke momenten de raad hierbij is betrokken. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor het betreffende onderdeel. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

	Moment in het proces
X	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
X	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

A. Analyse van de oorzaken van het tekort
B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
D. Ondertekening door het college

1. Verklaring college bij een <u>basisverzoek</u>

Dit gedeelte bestaat uit de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

De gemeente Staphorst is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Participatiewet. Ten behoeve van de financiering van de bijstandsuitkeringen ontvangen gemeenten van het Rijk een budget (Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten; hierna BUIG-budget). Deze uitkering voorziet de gemeente van middelen voor de verstrekking van uitkeringen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet (PW, IOAW, IOAZ en Bbz).

Het gezamenlijke beschikbare BUIG-budget voor alle gemeenten in Nederland wordt jaarlijks in september/oktober van het lopende begrotingsjaar door het Rijk op macroniveau definitief vastgesteld. Volgens een landelijk verdeelmodel worden de middelen vervolgens toegedeeld aan de individuele gemeenten. Uitgangspunt van het verdeelmodel is dat gemeente die minder geld uitgeven dan de kosten die gepaard gaan met de verstrekking van uitkeringen, het overschot zelf mogen houden. Echter ook het omgekeerde is van toepassing: gemeenten die meer geld uitgeven dan zij ontvangen zijn in principe zelfverantwoordelijk voor de dekking van een dergelijk tekort. Een onderdeel van het BUIG-model betreft de Vangnetregeling. Deze regeling is er om gemeenten te beschermen voor grote uitschieters.

<u>Financieringssystematiek</u>

Uitgangspunt in de financieringssystematiek is, dat voor alle gemeenten samen een toereikend macrobudget wordt vastgesteld t.b.v. de uitvoering van de Participatiewet. De vaststelling van het macrobudget voor enig budgetjaar vindt plaats in fases, waarbij het budget telkens wordt aangepast naar aanleiding van de laatste inzichten in de werkelijke realisatiecijfers in het voorafgaande jaar, de verachte conjunctuurontwikkeling, lonen prijsbijstellingen en de effecten van Rijksbeleid.
Het voorlopig macrobudget voor jaar t wordt vastgesteld in september van jaar t-1. De definitieve vaststelling van het macrobudget vindt plaats in september/oktober van het budgetjaar zelf.
De wijze waarop het BUIG-budget voor gemeenten wordt vastgesteld is afhankelijk van het aantal inwoners.

Voor gemeenten met inwoneraantallen tussen de 15.000 en 40.000 worden de budgetten vastgesteld op basis van zowel het historisch als het objectief bepaalde budget. Er wordt voor deze gemeenten een gewogen gemiddelde bepaald van deze twee budgetten, waarbij het gewicht afhankelijk is van het aantal inwoners tussen de 15.000 en 40.000. Bij de vaststelling van het BUIG-budget 2023 voor de gemeente Staphorst werd uitgegaan van een inwonersaantal van 17.282. Dat betekent dat het budget 2023 voor veruit het grootste deel historisch is vastgesteld.

Voorwaarden voor het recht op Vangnetuitkering 2023

Om over 2023 in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering moet worden voldaan aan de volgende financiële en procedurele voorwaarden:

1. over 2023 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 7,5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet;
2. over 2021, 2022 en 2023 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 7,5%, berekend over alleen de definitief over 2023 toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet;
3. het college moet in 2024 voor 15 augustus 2024 een verzoek indienen volgens het daartoe vastgestelde aanvraagformulier;
4. bij het indienen van het verzoek moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Ook moet deze verklaring worden toegelicht, zoals gevraagd in het aanvraagformulier (op het formulier de onderdelen A, B en C).

De gemeente Staphorst heeft over 2023 een tekort van 15,8% en over de afgelopen drie jaren een tekort dat salderend meer is dan 7,5% van het budget over 2023.

Overzicht uitgaven over de jaren 2021 t/m 2023						
		2021		**2022**		**2023**
Bijstandsuitkeringen	€	1.616.589	€	1.639.656	€	2.108.198
Loonkostensubsidies	€	201.319	€	261.477	€	317.302
Totaal	€	1.817.908	€	1.901.133	€	2.425.500
BUIG-budget	€	1.891.750	€	1.963.555	€	2.094.387
Overschot/tekort	€	73.842	€	62.422	€	-331.113

De Vangnetuitkering 2023 wordt berekend via getrapte vergoedingsschalen:

- De eerste trede heeft betrekking op het tekort dat 7,5% of minder bedraagt van de definitief toegekende gebundelde uitkering; voor dit deel van het tekort wordt niet gecompenseerd vanuit de vangnetuitkering, zodat het eigen risico voor deze trede 100% bedraagt.
- De tweede trede heeft betrekking op het tekort dat meer bedraagt dan 7,5% van de definitief toegekende gebundelde uitkering, met een maximum van 12,5%; voor dit deel van het tekort wordt de helft gecompenseerd vanuit de vangnetuitkering, zodat het eigen risico voor deze trede 50% bedraagt.
- De derde trede heeft betrekking op het tekort dat meer bedraagt dan 12,5% van de definitief toegekende gebundelde uitkering; voor dit deel van het tekort wordt volledig gecompenseerd vanuit de vangnetuitkering, zodat het eigen risico voor deze trede 0% bedraagt.

Voor 2023 wordt conform bovenstaande systematiek een Vangnetuitkering gedaan voor een bedrag van € 121.676,-.

Berekening Vangnetuitkering Participatiewet 2023		
Eigenrisicodrempel (7,5% van het toegekende budget)	€	.37.079
Bedraagt tekort meer dan 7,5% van het budget?		Ja
H1) Tekort 0 % t/m 7,5%	€	-
H2) Tekort meer dan 7,5% t/m max. 12,5%	€	52.360
H3) Tekort meer dan 12,5%	€	69.316
Hoogte vangnetuitkering (Totaal van **H1** t/m **H3**):	**€**	**121.676**

Informeren van college en raad het tekort

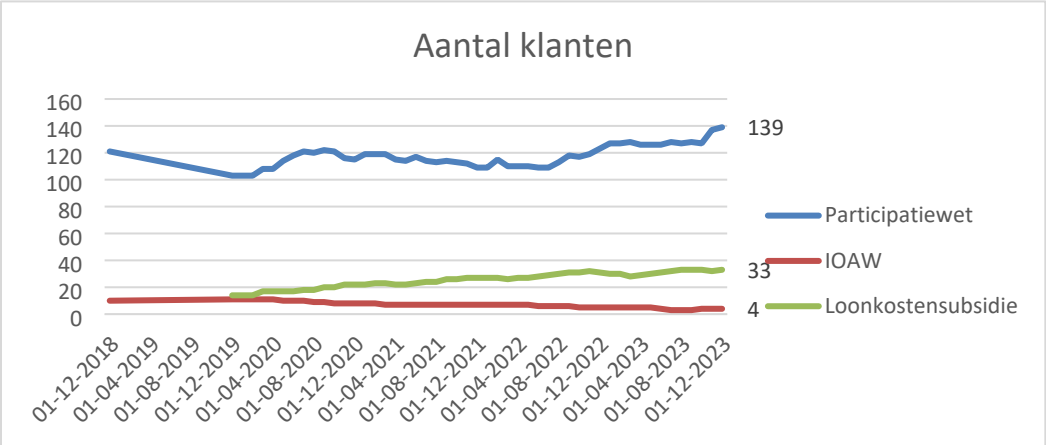
Op 11 juli 2023 is de Zomernota 2023, welke de kaders vormt voor de begroting 2024, door de gemeenteraad vastgesteld. In de Zomernota is melding gemaakt van de stijging van het aantal bijstandsuitkeringen. Met name de taakstelling voor het huisvesten van statushouders is al oorzaak benoemd. In de begroting is structureel een bedrag van € 190.000 bijgeraamd.

In de raadsvergadering van 26 september 2023 is de voortgangsrapportage 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In deze voortgangsrapportage is melding gemaakt van de stijging van het aantal bijstandsuitkeringen mede als gevolg van de opvang van statushouders en de verhoging van het wettelijk minimumloon per 1 januari 2023. De gemeenteraad heeft ingestemd met een bijraming van € 140.000.

Jaarlijks wordt er een Monitor Sociaal Domein opgesteld. Het college heeft op 11 april 2023 de notitie ‘Grip op’ en Monitor Sociaal Domein 2022 ter kennisgeving aangeboden aan de gemeenteraad. De Monitor Sociaal Domein 2023 wordt op 18 juni 2024 aangeboden aan het college en vervolgens ter kennisgeving gebracht aan de gemeenteraad.

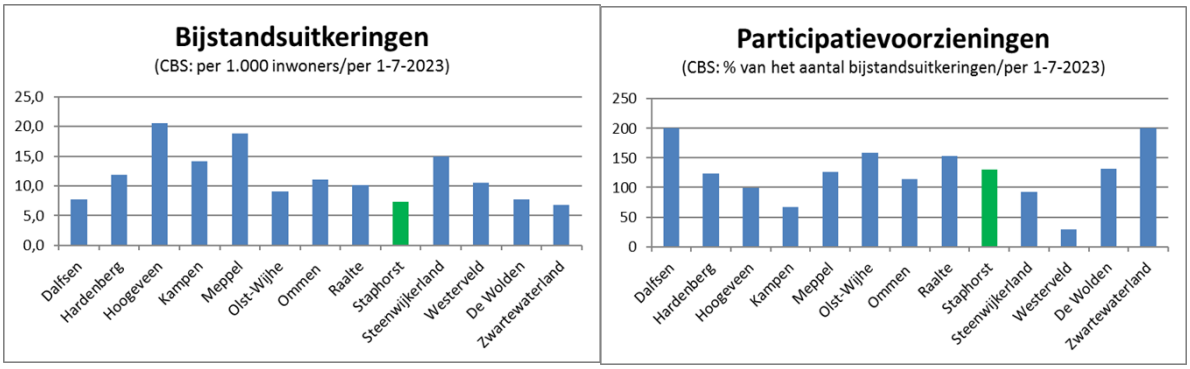
Ontwikkeling bijstandsvolume

In 2021 bedroeg het gemiddeld aantal bijstandsklanten 115. In 2022 was dat 114 en in 2023 is dat gestegen naar gemiddeld 129. De ontwikkeling maandelijks is te zien in onderstaande grafiek.

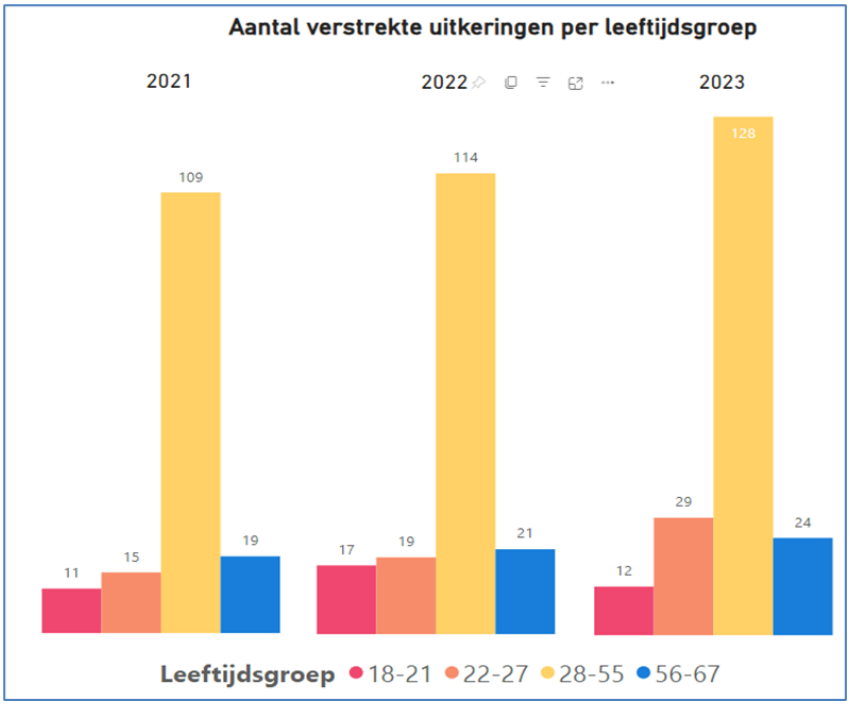
Vergelijking omliggende gemeenten

Als we kijken naar het aantal bijstandsuitkeringen in de gemeente Staphorst en we vergelijken dat met de omliggende vergelijkbare gemeenten dan behoort Staphorst in het onderste segment met 7,4 bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners. Qua inzet van Participatievoorzieningen behoort Staphorst in het middensegment met gemiddeld 1,3 voorzieningen per bijstandsuitkering.
Dat er desondanks een tekort is op het BUIG-budget wordt veroorzaakt doordat het historisch model op Staphorst van toepassing is.

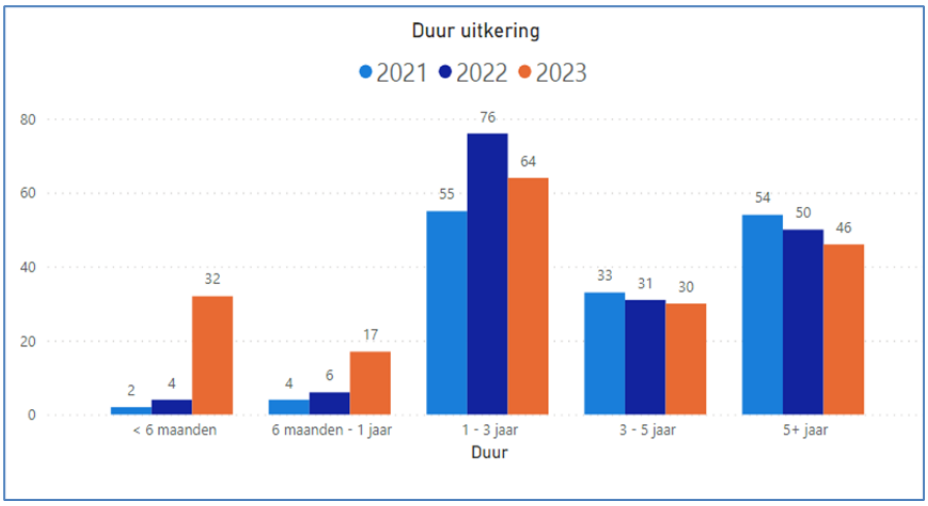

Kenmerken bijstandspopulatie

Leeftijd: In de leeftijdscategorie van 18 tot en met 21 jaar geldt als uitgangspunt dat, waar mogelijk, een reguliere schoolopleiding gevolgd moet worden. In 2023 is dat zichtbaar in de grafiek.
De categorie tot en met 27 jaar bestaat voornamelijk uit alleenstaanden die als woningdeler zijn aangemerkt en dus nog bij de ouders wonen. Procentueel zien we hier de grootste stijging. Deze groep ervaart vaak fysieke en psychische belemmeringen om na een opleiding een reguliere baan te vinden. Meestal via een loonkostensubsidie krijgt deze groep ondersteuning om te deel kunnen nemen aan het arbeidsproces. Op deze manier wordt geprobeerd om de loonwaarde elk jaar te laten stijgen. De leeftijdsgroepen vanaf 28 jaar zijn redelijk stabiel te noemen.

Duur uitkering: Het aantal uitkeringsgerechtigden wat gedurende een langere periode een beroep moet doen op een bijstandsuitkering is aan het dalen. Daarentegen zien we een behoorlijke stijging van de categorie die korter dan één jaar een beroep doet op een bijstandsuitkering. Deze stijging wordt veroorzaakt door de recente extra inspanningen in de opvang van statushouders.

Taalbeheersing: Eind 2023 bestond de bijstandspopulatie voor 60 – 65% uit anderstaligen. De nieuwe instroom valt hoofzakelijk onder de nieuwe Wet inburgering.

<u>Taakstelling opvang statushouders</u>
Elke gemeente krijgt elk half jaar een taakstelling opgelegd om statushouders op te vangen. Voor de 1e helft van 2023 was de taakstelling 21 en voor de 2e helft van 2023 was de taakstelling 18. Vanwege een tekort aan vrijkomende woningen is er de afgelopen jaren een achterstand in de taakstelling ontstaan (achterstand per 1-1-2023 bedroeg 9) . Een oplossing om de achterstand in te halen is gevonden in de vorm van het gebruik maken van de Hotel en Accommodatie Regeling (HAR) vanuit het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).

In april 2023 is de gemeente Staphorst gestart met een HAR-locatie om aan de taakstelling te voldoen. Hiervoor is een voormalig hotel aangepast voor de opvang van statushouders. Na afloop van de zes maanden HAR-regeling komen de statushouders die voldoen aan de voorwaarden voor een bijstandsuitkering in aanmerking. De HAR-locatie heeft plek voor ongeveer 40 statushouders, waardoor de instroom in 2023 direct heel hoog was en dit heeft zich vertaald in een hoge instroom in de bijstand in de tweede helft van 2023

Door de opening van de HAR is de taakstelling over het jaar 2023 gehaald en is de achterstand ingelopen. De nieuwe taakstelling voor de eerste helft van 2024 ligt op 19, de prognose voor de 2e helft 2024 gaat uit van 17. Aangezien we met de HAR tijdelijk een stuk meer opvangplekken realiseren vangen we nu meer statushouders op dan de opgelegde taakstelling. De stand per 31-12-2023 bedraagt -9.
Naast de HAR is er in 2023 ook sprake geweest van de gebruikelijke instroom in de gemeente Staphorst waarbij statushouders vanuit het AZC rechtstreeks in een woning instromen. Over het jaar 2023 betreffen dit nog eens 12 inwoners.

Economische structuur

De economische structuur in de gemeente Staphorst is goed te noemen. Bedrijven willen zich hier graag vestigen en bestaande bedrijven willen graag uitbreiden. In de regio zijn er geen grote bedrijven die noodgedwongen de deuren hebben moeten sluiten. Ook het aantal inwoners uit Staphorst met een WW-uitkering is de laatste jaren niet noemenswaardig gestegen.

Conclusie

Het tekort op het BUIG-budget 2023 wordt veroorzaakt door:

1. De hoogte van de bijstandsuitkeringen zijn gekoppeld aan het minimumloon. Een stijging van het minimumloon heeft dus direct gevolgen voor de uitgaven voor bijstandsuitkeringen. Het minimumloon is per 1 januari 2023 gestegen met 10,15% en per 1 juli 2023 met 3,13%.
   Het BUIG-budget voor de gemeente Staphorst is gestegen met 6,7%. Dit blijft dus achter omdat het budget hoofdzakelijk op basis van historische maatstaven wordt verdeeld;
2. Vanaf 1 januari 2023 is de leeftijdsgrens voor de kostendelersnorm verhoogd van 21 naar 27 jaar. Dat betekent een hogere bijstandsuitkering voor deze doelgroep;
3. Voor wat betreft de taakstelling opvang statushouders heeft de gemeente Staphorst een behoorlijke inhaalactie uitgevoerd. Door het beschikbaar stellen van een locatie is de achterstand inmiddels ingelopen. Gevolg is wel dat deze inhaalactie een toename heeft laten zien van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze stijging zet zich ook in 2024 voort.

Gehanteerde bronnen die bij de analyse zijn gebruikt

- Publicatie SZW voorlopig budget 2023
- Publicatie SZW definitief budget 2023
- CBS-statline
- Monitor Sociaal Domein
- Rekentool SZW berekening hoogte Vangnetuitkering 2023
- Zomernota 2023 gemeente Staphorst
- Voortgangsrapportage 2023 gemeente Staphorst

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke maatregelen er zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie.

De consulenten Participatiewet van de gemeente Staphorst zijn vanaf medio 2022 onderverdeeld in drie teams; een team Inkomen, een team Werk en een team Inburgering. Het team Inkomen houdt zich bezig met het afhandelen van aanvragen om een uitkering op grond van de Participatiewet, bijzondere bijstand en het armoedebeleid. Ook is de vroegsignalering van schulden een specifieke taak van dit team. Het team Werk is voornamelijk bezig met het inzetten van re-integratie- en participatietrajecten en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. De uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering is belegd bij het team Inburgering.

Schulden problematiek

Vroegsignalering

Schulden leiden vaak tot stress. Als het oplossen van die schulden niet of nauwelijks lukt leidt dit tot toename van stress en daardoor tot belemmeringen om deel te nemen aan de samenleving. Hoe eerder schulden worden aangepakt des te groter is de kans op een oplossing op de korte termijn. Om die reden zijn er twee consulenten belat met de vroegsignalering van schulden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de applicatie van BKR. Middels dit systeem krijgen wij maandelijks signalen over inwoners met een (beginnende) betalingsachterstand.

Startpunt Geldzaken

Inwoners van de gemeente Staphorst kunnen gebruik maken van Startpunt Geldzaken. Startpunt Geldzaken richt zich op het bevorderen van financiële zelfredzaamheid en geeft zicht op de financiële situatie en besparingsmogelijkheid. Geldplannen worden online beschikbaar gesteld op de website van de gemeente Staphorst. Hierdoor kan men zelf, op ieder gewenst moment en stap voor stap, orde op zaken stellen. De Geldplannen blijven anoniem zodat de privacy dus gewaarborgd is.

Humanitas

De gemeente Staphorst heeft een samenwerking met Humanitas. Via het project Thuisadministratie wordt de financiële huishouding in beeld gebracht. Humanitas werkt, naast een professionele coördinator, met vrijwilligers.

Sociaal raadslieden

Vanaf medio 2023 is het loket Sociaal Raadslieden geopend. Hier kunnen inwoners ondersteund worden bij onder andere:

- Ondersteuning bij het invullen van formulieren
- Advies over financiële tegemoetkomingen/toeslagen
- Hulp bij het aanvragen van regelingen en voorzieningen
- Oplossen van problemen met toeslagen en belastingen
- Creëren van overzicht in inkomsten en uitgaven
- Hulp bij betalingsachterstanden en/of schulden
- Advies bij sociaaljuridische vraagstukken

Gemeentelijke Kredietbank

Helaas is preventieve ondersteuning voor sommige inwoners niet toereikend en zijn er schulden die de inwoner zelf niet het hoofd kan bieden. De inwoners kan zelf bij de GKB aankloppen, maar ook via een doorverwijzing vanuit de gemeente of één van de ketenpartners. De GKB biedt onder meer beschermingsbewind, budgetbeheer en WSNP-trajecten.

Screening rechtmatigheid en voorliggende voorzieningen

Het volledige uitkeringenbestand van de Participatiewet wordt minimaal één keer jaar in het kader van een rechtmatigheidsonderzoek persoonlijk gesproken. Het onderzoek richt zich naast het beoordelen van het recht op een uitkering ook op het beoordelen van een voorliggende voorziening. Ook het volgen van regulier onderwijs (indien mogelijk) wordt gezien als een voorliggende voorziening. In de eigen organisatie wordt aandacht besteed aan fraudebestrijding en handhaving. Voor complexe casussen is er een samenwerking met de sociale recherche Zwolle.

Re-integratie van werkzoekenden

Kenmerken doelgroep

De werkzoekenden die onder team Werk van de gemeente Staphorst vallen, beslaan voor een groot deel statushouders (de zogenoemde “oude wetters” – statushouders die al langer dan drie jaar in Nederland verblijven) en mensen met een lichamelijke en/of psychische beperking. Door arbeidsbeperkingen heeft deze groep veelal behoefte aan maatwerkoplossingen vanuit hun perspectief.

De groep werkzoekenden met een arbeidsbeperking groeit – ook in complexiteit – waardoor gemeenten de afgelopen jaren anders zijn gaan kijken naar re-integratie en werk. Waar eerder re-integreren naar een betaalde arbeidsplek nog centraal stond, zien we nu dat het meedoen in de samenleving – op welke manier dan ook – een steeds prominentere plek krijgt. Deze verschuiving heeft gevolgen; niet alleen voor de dienstverlening van team Werk, maar ook voor de inzet van (financiële) middelen.
Het merendeel van het klantenbestand van de consulenten Werk maakt aanspraak op een uitkering in het kader van de Participatiewet. Daarnaast zijn er personen die geen uitkering ontvangen maar toch gebruikmaken van de dienstverlening van het team. Bijvoorbeeld wanneer zij vallen onder de “banenafspraak” of “beschut werk”.

Accountmanager Bedrijven

Naast dat de consulenten Werk de werkzoekenden uit het klantenbestand klaarstomen naar een vorm van werk die maximaal haalbaar is – onder andere door de inzet van re-integratieinstrumenten (zoals jobcoaching en loonkostensubsidie – heeft de gemeente Staphorst een accountmanager “Bedrijven” in dienst. Onderstaand zijn een aantal specifieke voorbeelden van taken waar de accountmanager verantwoordelijk voor is:

- Het delen van vacatures (ook in de regio) die reactief en proactief worden verkregen uit ondernemerscontacten.
- Het bemiddelen van werkzoekenden uit het klantenbestand van de consulenten Werk op lokale of regionale vacatures. (Dat kan door letterlijk met een CV onder de arm een ondernemer te bezoeken of aan te sluiten bij een sollicitatiegesprek.)
- Het meedenken met ondernemers waar het gaat om vragen die te maken hebben met de arbeidsmarkt, personeel, vacatures en werkgeverservicepunt (WSP) – bijvoorbeeld: een ondernemer wil invulling geven aan SROI (Social Return On Investment) verplichtingen door nieuwe medewerkers een leerwerkbaan aan te bieden en hen te begeleiden op de werkvloer.
- Samen met de consulenten Werk bespreken van passende maatwerkoplossingen voor werkzoekenden uit het klantenbestand.
- Het vinden van arbeidsplekken (naast uitstroom naar betaald werk, kan er ook gedacht worden aan participatieplaatsen, werkstages of proefplaatsingen) en vrijwilligerswerk.
- Het opzetten van participatie-/re-integratietrajecten, die zich richten op het klaarstomen van werkzoekenden uit het klantenbestand van de consulenten Werk naar een vorm van werk.
- Eerste aanspreekpunt zijn voor collega’s bij vragen over de arbeidsmarkt, ondernemers en het WSP.
- Het deelnemen aan activiteiten – met betrekking tot re-integratie en werk – die van meerwaarde zijn voor de gemeente, team Werk en/of werkzoekenden.

Verschillende soorten trajecten:

Taalstage Noggus & Noggus

Naast ons leerbedrijf Reestmond (gemeenschappelijke regeling) – waar allerlei trajecten lopen voor werkzoekenden met een arbeidsbeperking – hebben we – samen met kringloopbedrijf Noggus&Noggus in Staphorst – een taalstage binnen het textielsorteercentrum van het bedrijf gecreëerd. Wanneer werkzoekenden de stap hebben gemaakt om in de praktijk aan de slag te gaan, kunnen zij bij het sorteercentrum werknemersvaardigheden ontwikkelen en de Nederlandse taal oefenen op de werkvloer. Er werken meerdere taalcoaches binnen dit traject. Zij ondersteunen de werkbegeleiders bij taallessen. Een taalcoach praat op de werkvloer met de kandidaten over wat er maar ter sprake komt. Daarnaast geven zij individueel of per tweetallen taallessen over bepaalde thema's.

Specifieke trainingen

Voor werkzoekenden die specifieke vaardigheden moeten aanleren, bieden we intensieve trainingen aan – vaak begeleid door externe partijen. Zo hebben we in 2023 voor de duur van 5 maanden en 4 dagdelen per week taallessen aangeboden, verzorgd door Interbeek. Een andere training werd begin 2023 en opnieuw in het vierde kwartaal van 2023 begeleid door Base to Work. Het is een traject van meerdere dagdelen per week voor de duur van zes maanden. Er wordt getraind op algemene werknemersvaardigheden, zoals;

- Nederlandse cultuur/normen en waarden;
- Nederlandse taaltraining tijdens de groepstrainingen;
- jezelf leren kennen in kwaliteiten en talenten;
- jezelf leren presenteren in het Nederlands (taalondersteuning);
- hoe werkt het werkende Nederland (werkethos, afspraken en regels, omgaan met collega's);
- werkplekbezoeken en rondleidingen bij bedrijven;
- het sollicitatieproces (cv maken, motivatiebrief schrijven, gesprekken oefenen, etc.).

Een andere training die we aan werkzoekenden eind 2023 hebben aangeboden, is een training "Basis Bouwtechniek" begeleid door Home2Enjoy, een lokale bouwondernemer uit Staphorst. Deze cursus bestond uit een theoretisch -en een praktisch gedeelte. Tijdens een drieënhalf maand durende training verwerven de werkzoekenden praktische kennis over een breed scala aan onderwerpen, waaronder het gebruik van gereedschappen, machines, materialen, afwerkingstechnieken en het lezen van technische tekeningen. Veiligheid is een integraal onderdeel van alle behandeld materiaal.

In 2023 is onder begeleiding van Windtkracht fietslessen verzorgd voor statushouders (momenteel worden de lessen verzorgd door een lokale fietsenmaker) Veel statushouders komen namelijk uit gebieden waar fietsen niet gebruikelijk is, terwijl de fiets een ideaal vervoersmiddel kan zijn voor het overbruggen van kleine afstanden, bijvoorbeeld van-en-naar je werk. De fietslessen bestaan uit een aantal bijeenkomsten, waar aandacht is voor de theorie (de verkeersregels) en de praktijk. Er wordt vooral geoefend op een evenemententerrein, maar ook in het verkeer. Een aantal statushouders die de lessen hebben gevolgd, zijn inmiddels "'verkeersklaar".

Inburgering statushouders

Statushouders die op grond van de taakstelling huisvesting krijgen in Staphorst moeten inburgeren. Het team Inburgering is hier specifiek voor opgericht. Naast de verplichte inburgering wordt er ook gelijk gestart met een re-integratietraject.

C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde maatregelen, die een bijdrage levert aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

Aanpak statushouders

Door de inzet van specifieke re-integratietrajecten voor statushouders is de kans op uitstroom naar werk groter. Door de inzet van de trainingen zijn zij de Nederlandse taal sneller machtig, kunnen zij beter functioneren op de werkvloer en neemt de kans op betaalde arbeid toe. Door re-integratie-trajecten gelijktijdig met de verplichte inburgering in te zetten wordt de uitkeringsduur van statushouders ingekort. In 2023 was de uitstroom naar werk van deze doelgroep beneden de 10%. Bij de statushouders die werk vonden was dat hoofdzakelijk kortdurende parttime werkzaamheden. Met het inzetten van extra trajecten en trainingen willen wij dat percentage laten stijgen naar 30% in 2025. Via de monitor Sociaal Domein worden de resultaten zichtbaar gemaakt.

Aanpak jongeren

Jongeren die nog regulier onderwijs kunnen volgen hebben in principe geen recht meer op een uitkering. Zij kunnen bij het DUO studiefinanciering aanvragen. Op deze manier wordt de kans van jongeren op werk vergroot zonder dat zij een uitkering hebben ontvangen. Eind 2024 komt deze specifieke doelgroep niet meer voor in ons uitkeringsbestand. Via de monitor Sociaal Domein worden de resultaten zichtbaar gemaakt.

Accountmanager bedrijven

Via het regionale werkbedrijf Zwolle worden alle lokaal niet in te vullen vacatures besproken. Bij bedrijfsbezoeken wordt de doelgroep van de Participatiewet nadrukkelijk op de agenda gezet.

D. Ondertekening door het college

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekening is gezet.

De verklaring is slechts geldig indien dit door middel van het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier wordt aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Staphorst verklaart dat het voor 15 augustus 2024 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: 28-05-2024

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: M. Kragting

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: J. ten Kate

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Voorafgaand aan, het hiervoor opgenomen onderdeel A. Analyse, is door het college het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is: vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daarop volgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad.

Hieronder is er ruimte voor de gemeenteraad voor aanvullingen op het genoemde overzicht.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdlijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.
Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor de betreffende onderdelen. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

X	**Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces**
	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek on meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Staphorst stemt in met de onder 1 afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: J. ten Kate

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: S. Voortman

Toelichting op het aanvraagformulier bij het basis verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

U vindt in deze toelichting

- Hoe verloopt de aanvraagprocedure?
- Waarom zijn er twee versies van dit formulier?
- Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?
- Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?
- Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?
- Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?
- Toelichting per vraag

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2023 dient uiterlijk op 15 augustus 2024 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2021 als over 2022 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2021 en/of over 2022 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?

Uit het onderzoek naar de rol van de gemeenteraad is duidelijk geworden dat raadsleden behoefte hebben aan beknopte informatie op hoofdlijnen, zodat de rol van de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college beter uitvoerbaar wordt.

Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?

In het aanvraagformulier is de volgende vraag opgenomen: ‘op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?’ Onder deze vraag is een korte checklist opgenomen met een zestal punten die kunnen worden aangevuld.

Vanaf de invoering van de vangnetuitkering in 2015 heeft de gemeenteraad een inhoudelijk-beoordelende ten aanzien van de vangnetuitkering; deze rol lag voorheen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Uit een onderzoek door de Toetsingscommissie bleek dat gemeenteraden slechts beperkt de vangnetaanvragen inhoudelijk beoordeelden. De beantwoording van de procesvraag geeft inzicht in de mate waarin de raad is betrokken bij de processtappen van signalering tot reductie van het tekort.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina ‘beoordeling en advisering’ over de VU 2023 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C.

Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.' Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. Een algemene analyse, die niet ingaat op de situatie in de eigen gemeente of arbeidsmarktregio, volstaat niet als analyse van de oorzaken van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat een tekort zal ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool Participatiewet 2023[i] en/of de Benchmark van Divosa[ii].
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk de datum van indiening van het verzoek.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een bijdrage aan de reductie van het tekort.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'het treffen van maatregelen'.

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
    - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Wat wordt verstaan onder het treffen van maatregelen.
    - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen door het college en waarvan de uitvoering in gang is gezet voor het tijdstip van indiening van de aanvraag.

- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
    - Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
      Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
    - de rekentool SEO
    - de benchmark Divosa
    - de tool “informatie over eerdere aanvragen”, te vinden via de gelijknamige pagina “Informatie over eerdere aanvragen”. Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen.

Bij deze vraag wordt verwacht dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan een reductie van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van C

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.

- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2023 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

---

[i] https://atlasresearch.shinyapps.io/rekentool-bijstandsverdeelmodel/
[ii] www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark